

УДК 616.8—072.7

Відділ функціональної діагностики

Чеботарьова Л.Л., Яркіна Т.Г., Земскова І.П.

Інститут нейрохірургії ім. акад. А.П. Ромоданова АМН України, м. Київ, Україна

Ключові слова: електрофізіологія, історія.

Відділ функціональної діагностики засновано у 1950 р. Керівниками відділу у різний час були: проф. Н.В. Семенов (1950—1954рр.), старший науковий співробітник, канд. мед. наук А.І. Харченко (1954—1992рр.), д-р мед. наук Д.С. Лященко (1992—1995рр.), а з 1995 р. — старший науковий співробітник, д-р мед. наук Л.Л. Чеботарьова

Лабораторія електрофізіології починала свою роботу 1949 р. в Інституті неврології та психіатрії у складі двох співробітників: завідувачого М.В. Семенова і М.Л. Горбача; працювали на позиченому двоканальному катодному електроенцефалографі. Невдовзі до штату лабораторії прийняли третього співробітника — Т.Г. Яркіну, яка працювала в Інституті нейрохірургії до 2000 р. Коли Інститут переїхав у новий будинок, придбали чотиріканальний катодний електроенцефалограф,

його використовували при обстеженні хворих з пухлинами головного мозку для уточнення локалізації патологічного процесу. Проте недосконалість апаратури і самого методу вимагала проведення величезного обсягу досліджень, практична нейрохірургія на той час отримувала від функціональної діагностики дуже слабку допомогу.

З самого початку роботи лабораторії електрофізіології директор Інституту О.І. Арутюнов приділяв їй надзвичайно велику увагу, сприяв розвитку й удосконаленню цієї служби. Подальше безпосереднє керівництво науковою і практичною діяльністю лабораторії протягом усього періоду її існування здійснювали акад. А.П. Ромоданов і акад. Ю.П. Зозуля, які постійно дбали про оснащення лабораторії сучасною апаратурою, всіляко допомагали науковому становленню самого підрозділу та його співробітників.

Якісно новий етап у формуванні надійної діагностичної структури лабораторії був пов'язаний з придбанням у 1955 восьмиканального електроенцефалографа "Альвар" (Франція) та ЕхоЕГ. Завдяки ціні апаратури точність визначення ураженої ділянки локалізації патогенетичного процесу півкулі головного мозку і досягла 92 — 93%. Це мало особливе значення для вирішення питання про те, на якому боці проводити ангіографічне дослідження. У 1955 р. в лабораторію прийшов О.П. Харченко; тут він працював до останнього дня свого життя (1997 р.). Самовіддану працю ветеранів лабораторії О.П. Харченка та Т.Г. Яр-

А.П. Ромоданов, Т.Г. Яркіна, О.П. Харченко під час радянсько-польського симпозіуму. 1976 рік.

кіної без перебільшення можна вважати наріжним каменем формування служби функціональної діагностики в Інституті. З 1951 р. сумлінно працює у відділі медсестра К.Г.Лаврик, ветеран Великої Вітчизняної війни.

Головні наукові напрямки роботи відділу функціональної діагностики (нейроонкологія, нейроангіологія, нейротравма, епілепсія, паркінсонізм, відновлювальна нейрохірургія) безпосередньо пов'язані з науковою тематикою та практичною діяльністю клінічних відділень Інституту. Тематика наукових розробок, пов'язана з аварією на ЧАЕС. Результати багаторічної праці відділу знайшли втілення у 4 монографіях, 37 наукових статтях та інших публікаціях, 33 методичних розробках.

Першу дисертацію, в основу якої покладено результати досліджень лабораторії ("Латентний період колінного рефлексу у хворих з пухлиною головного мозку") було захищено у 1956 р. Т.Г.Яркіною під керівництвом О.І.Арутюнова. У 1966 р. за матеріалами ЕЕГ-досліджень, проведених у хворих з пухлинами головного мозку, захистив кандидатську дисертацію О.П.Харченко. У подальшому співробітниками відділу функціональної діагностики захищено одну докторську та чотири кандидатські дисертації, в даний час виконуються п'ять кандидатських дисертацій.

У різний період у відділі функціональної діагностики працювали також канд.мед.наук Л.Г.Коваленко, С.Г.Дунаєвська, зараз успішно працюють канд.мед.наук І.П.Земскова (з 1974 р.), Ю.С.Гайдук (з 1983 р.), лікарі Л.Л.Марущенко, Г.В.Міхаль, М.В.Глоба, О.М.Канайкін, А.І.Третьякова. В 1991 р. в Інституті започатковано роботу нового підрозділу функціональної діагностики — кабінету нейровегетології, з часом кабінету клінічної електрофізіології та ультразвукової діагностики під керівництвом старшого наукового співробітника, канд.мед.наук Л.Л.Чеботарьової, яка у 1998 р. захистила докторську дисертацію, присвячену питанням електронейроміографічної діагностики травматичних уражень плечового сплетення і периферичних нервів на етапах хірургічного лікування.

Відділ функціональної діагностики осна-

щений сучасною апаратурою для проведення електроенцефалографічних, електроміографічних, доплерографічних досліджень тощо, в його розпорядженні 12 діагностичних методик. За рік у відділі проходять діагностичні обстеження близько 10 000 хворих.

Л.Л.Чеботарьова

Протягом багатьох років відділ є головним центром підвищення кваліфікації лікарів, що працюють у галузі функціональної діагностики захворювань нервової системи; за ці роки курси удосконалення пройшли понад 600 лікарів.

Співробітники відділу функціональної діагностики брали безпосередню участь у роботі всіх з'їздів та конференцій нейрохірургів Радянського Союзу, Російської Федерації, багатьох міжнародних конференцій та симпозіумів; за останні 9 років ними зроблено майже 100 доповідей на конференціях та з'їздах, що відбулися в Україні.

Перспективи роботи відділу функціональної діагностики — органічної складової частини Інституту нейрохірургії — базуються на подальшому тісному співробітництві з клінічними та науковими підрозділами Інституту, участі в кожній новаторській справі в галузі нейрохірургії, постійному розширенні й удосконаленні арсеналу діагностичних методик, підвищенні практичної та наукової кваліфікації співробітників.

Отдел функциональной диагностики

Чеботарева Л.Л., Яркина Т.Г., Земскова И.П.

Представлены этапы становления и развития отдела функциональной диагностики Института нейрохирургии. Рассмотрены главные научные направления работы отдела.

Department of function diagnostic

Chebotareva L.L., Yarkina T.G., Zemskova I.P.

The stages of becoming and development of a department of function diagnostic of Institute neurosurgery represented. The main scientific directions of operation of a department surveyed.